Sfat-dat- studentului-Eliade-Isabela-Vasiliu-Scraba.rtf/ 11841 car/16 april 2026

Isabela Vasiliu-Scraba, Un sfat dat de Nae Ionescu studentului Eliade

Devenit suplinitorul profesorului de metafizică Nae Ionescu, Mircea Eliade observă în postfața volumului *Roza Vânturilor* (București, 1937) pe care l-a îngrijit cu ajutorul teologului Gheorghe Racoveanu (p. 445) -, că, dintre toți universitarii Facultății de filozofie, doar profesorul Nae Ionescu își putea permite libertatea de a vorbi despre religie, creștinism, mistică și dogmatică de la catedra de metafizică" (M.E.) Și aceasta deoarece, spre deosebire de colegii săi, trecuse în Germania doctoratul în filozofie cu o problemă de matematică. În plus, la Universitatea bucureșteană el ținea și cursuri de filozofia științei, fiind totodată un „temut logician" (M. Eliade).

Iar *à propos* de logică, el reținuse din vremea studenției remarca profesorului după care „logicii i-ar lipsi tocmai logica". Aparentul paradox, construit pe ambivalența înțelesului logicii ca disciplină formală și ca „logos", fusese atunci menit să facă legătura între gândire și existență. Fiindcă, în opinia inițiatorului Școlii trăiriste, *logosul* ar fi rațiunea lui Dumnezeu care „stăpâneste întreaga existență" (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Chintesența Trăirismului*, în rev. „Tribuna", Cluj-Napoca, nr. 484 și nr. 485 din 2022).

În excepționala conferință *„Zeul legător" și simbolismul nodurilor* pe care a ținut-o în 1951 la Ascona, esențială i-a părut lui Mircea Eliade orientarea forței care „leagă" prin rituri magice și magico-medicale. Pozitivă sau negativă, orientarea se aplică atât în opoziția benefic-malefic, cât și în situații de apărare sau de agresiune.

Datorită plurivalenței religioase a „legăturilor", ele pot fi „legături ale morții, ale vrăjitoriei, dar și legături ale lui Dumnezeu" (M.Eliade, 1951), cum se întâmplă în experiența religioasă a lui Iov:

„Dumnezeu este Cel care m-a învăluit în lațul său" (*Iov**, 19, 6, traducere din textul ebraic în *Biblia* diortosită după *Septuaginta*, redactată și adnotată de Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania, Cluj-Napoca, 2009, p. 580; citat în vol. din 1994, p.141: Mircea Eliade, *Imagini și simboluri*, prima ediție, Paris, 1952).

După moartea unicului întemeietor de școală filozofică românească, Mircea Eliade scrisese despre „sentimentul tragic al existenței istorice" care implica la metafizicianul Nae Ionescu (1890-1940) ideea de participare la o anumită structură etnică și culturală. Vorba lui Sextil Pușcariu: Dacă civilizația se poate împrumuta, cultura nu este marfă de import. Lucru pe care nu l-a aflat patronul Editurii Humanitas angrenată ani și ani de zile într-o „Daciadă" a traducerilor (apud. Radu Mareș).

Istoria s-ar face „sub semnul lui Dumnezeu sau al destinului" (M.E.), cu precizarea că ea se face „laolaltă de toți oamenii, cu morții care i-au precedat și cu viii care vor veni /.../. Este o lege creștină și antieuropeană care înfrânge omul izolat al Europei de după Renaștere și Reformă " a scris atunci tânărul Mircea Eliade (vezi *Profesorul Nae Ionescu*, 1940 în crestomația lui Gabriel Stănescu: Mircea Eliade, *File despre Nae Ionescu*, București, Criterion Publishing, 2008).

Cu același prilej, fostul suplinitor la catedra de metafizică a precizat că nimeni n-a urât mai mult ca Nae Ionescu formele hibride, aproximația, pathosul retoric și confuzia de idei, atât de frecvente azi după triumful neo-proletcultiștilor batjocorindu-l în mass-media oficială pe Eminescu și inventând prestigiul academic care i-a lipsit șomerului Ioan Petru Culianu, fost asistent de română la Groningen.

Înainte de a face faima Facultății de Filozofie și Litere din București, Nae Ionescu fusese profesor la Școala de ofițeri de la Mânăstirea Dealu. Din memoriile lui Petre Pandrea (ani de zile deținut politic fără condamnare juridică) aflăm că, pentru perfecționarea

cunoștințelor de limbi străine, Nae Ionescu recomanda elevilor de la Mânăstirea Dealu să citească *Biblia* în franceză, germană, engleză, italiană, etc.

Studenților săi de la Universitate, filozoful Nae Ionescu le spunea că existența -ca dat „a priori" - ar fi construită din „elementele structurale ale unei rațiuni *subiective*" implicând prejudecata după care această rațiune ar rămâne totuși aceeași „dealungul vremilor și culturilor /.../ Iluminismul secolului XVIII trăia cu ideea unei rațiuni abstracte vecinic identică cu ea însăși în funcțiunile ei" (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Experiențe ale gândirii lui Nae Ionescu*, https://isabelavs2.wordpress.com/nae-ionescu/raportarea-la-timp-a-metafizicii/).

Nae Ionescu criticase în teza sa de doctorat - pregătită de tipar la Muenchen încă din 1916 -, caracterul strict formal al logisticii precum și faptul că ea instituie un univers gata făcut de care nu ne rămâne decât să luăm cunoștință (vezi N. I., *Logistica – încercare a unei noi fundamentări a metafizicii*, traducere din germană de Alexandru Surdu, în vol. Nae Ionescu, *Neliniștea metafizică*, București, 1993, p.5-56).

In romanul pe care l-a scris pe la 18-19 ani, Eliade n-a uitat să consemneze că profesorul Nae Ionescu era considerat un mistic ortodox și că (în esența lui) misticismul este de o mare simplitate creștină, implicând mântuirea prin Iisus și viața fără de moarte a sufletului (M. Eliade, *Romanul adolescentului miop*).

Tânărul student interesat de religie a fost șocat de sfatul pe care i-l dăduse profesorul de metafizică, anume de a citi cu predilecție tomuri de logică și de medicină și nu lucrări din domeniul teologiei. Opinia referitoare la cărțile publicate de teologi o exprimase Nae Ionescu și în „Cuvântul" din 2 mai 1926: „La ce bun curiozitatea, când ochii noștri au vazut Crucea, la ce bun cercetarea, când noi avem cuvântul mântuirii?" (Nae Ionescu, *Roza vanturilor*, 1937; ediție anastasică, București, 1990).

Dar numai către sfârșitul secolului XX si primele decade ale secolului XXI s-a putut observa câtă dreptate a avut inițiatorul *trăirismului* cu privire la necesitatea informării asupra descoperirilor din domeniul medicinii.

Pentru că doar în ultimul sfert din secolul XX revistele medicale au început să publice studii temeinic documentate asupra experiențelor din vecinătatea morții în paralel cu volumele unor autori de recunoscut prestigiu, precum cardiologul olandez Pim van Lommel sau neuro-psihiatrul englez Peter Fenwick, președintele filialei englezești a Ascociației Internaționale pentru studierea procesului de părăsire a lumii sensibile (vezi înregistrarea din 23 ian. 2021, https://www.youtube.com/watch?v=i_H6hGXyeVI).

Ambii au scris de nemurirea sufletului când povesteau despre continuitatea neîntreruptă a activității conștiinței umane după moarte și despre comunicarea defuncților (sau a celor în prag de moarte) cu rudele apropiate.

Prin noul domeniu de cercetare, asemenea savanți proveniți din domeniul medicinii au intrat -în felul lor- pe tărâmul vieții fără de moarte cercetat de Mircea Eliade încă din tinerețe, de când era captivat de alchimie care, la vremea ei, nu a fost decât o terapie a sufletului.

Cei care au avut pregătirea necesară ca să poată citi romanele și povestirile fantastice scrise de „cel mai învățat si mai onorat român din secolul XX", cum a fost considerat Mircea Eliade, au putut sesiza că problema vieții fără de moarte nu lipsește din beletristica savantului care a debutat cu o carte de referință despre filozofia axată pe „eliberarea totală a spiritului" (vezi M. Eliade, *Yoga. Essai sur les origines de la mystique indienne*, Paris, 1936; vezi și M. E., *Jurnal*, 18 martie 1947).

Chiar și când a scris din nou, în America, despre Mircea Vulcănescu - despre care scrisese la Paris în romanul *Forêt interdite* apărut în 1955 (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Filozoful Mircea Vulcănescu și părintele Arsenie Boca, personaje ale romanului eliadesc „Noaptea de Sânziene"*) -, prestigiosul istoric al religiilor și-a încheiat textul din 1967 subliniind victoria filozofului martir împotriva „călăilor, desigur, dar mai ales victoria împotriva Morții" (vezi Mircea Eliade, *Trepte pentru Mircea Vulcănescu***, în vol.: Mircea

Vulcănescu, *Ultimul cuvânt*, București, Ed. Crater, 2000, p. 267). Lucru demn de reținut în contextul în care clientela și urmașii criminalilor comuniști vor să ascundă criminalitatea regimului comunist, mai ales când vine vorba de Mircea Vulcănescu, unul dintre nenumărații martiri ai temnițelor comuniste (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Martirii închisorilor în viziunea lui Mircea Eliade și a Părintelui Arsenie Boca*, în rev. „Tribuna", Cluj-Napoca, nr. 255 din 2013, https://isabelavs2.wordpress.com/parintele-arsenie-boca/noaptea-de-sanziene/)

.

Note:

*În 1951 Mircea Eliade a făcut trimitere la Ediția Sinodală a *Bibliei* din 1936 realizată de Preoții profesori Gala Galaction și Vasile Grecu, folosind tirajul din 1939. *Biblia* lui Luther (Berlin, 1932) nu are și respectiva traducere pe care Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului a trecut-o din textul ebraic la note, p. 580. Revizuirea traducerii lui Cornilescu publicată de Humanitas modifică variantele de traducere deja existente : În noua traducere după textul masoretic, text aflat și la baza traducerii Ediției Sinodale a *Bibliei* din 1936, la Iacov 5:14, dacă în *Septuaginta* mitropolitului Bartolomeu Anania textul vorbește despre „preoți", atunci în *Septuaginta* dilematicului Emanuel Conțac (și ceilalți) o să găsim „bătrâni". La Apocalipsa 20 „mii de ani" (după Bartolomeu Anania și Bailly, p.2138, „un gros chiffre") traducerea („după greceasca" lui Bădiliță, 2012) ar fi „o mie de ani". Mitropolitul Bartolomeu Anania explică la note că „să trăiești o mie de ani" are sens simbolic și nu cantitativ. Greșala cu interpretarea cantitativă au făcut-o cei care au crezut că Sfârșitul Lumii vine în anul 1000 (vechiul *hiliasm*), rătăcire care s-ar regăsi la *milenariștii* de dată mai recentă (apud. Anania, *Biblia*, Cluj-Napoca, 2009, p. 1770). Inainte de a merge la studii post-universitare în Germania (1905-1908), Ortega y Gasset obținuse în 1904 la Madrid titlul de doctor în filozofie cu lucrarea „*Spaimele anului 1000*" (*Los terrores del ano mil. Critica de una leyenda*). La Evrei 7:24 varianta lui Martin Luther (supărat nevoie mare pe catolici) era că Iisus, fiindcă rămâne în veac, are o preoție care nu poate trece de la unul la altul: „Iisus aber hat darum, dass er ewiglich bleibt, ein unvergaenglisches Priestertum" (Die Heilige Schrift, Berlin, Britische und Auslaendische Bibelgesellschaft, 1932, p.234). Fără alte argumente, Luther nega succesiunea apostolică doar printr-o abilă transpunere în germană a *Bibliei*.

**Textul eliadesc *Trepte pentru Mircea Vulcănescu* a apărut în rev. „Prodromos", Paris, Nr. 8-9/ 1968. Apoi a fost reprodus de Virgil Ierunca în rev. „Ethos", Paris, 4/1983. În România el a fost publicat în formă cenzurată în 1992 de Editura Humanitas în volumul scos pe hârtie de proastă calitate, Mircea Vulcănescu, *Ultimul cuvânt* (pp.167-170). A se vedea și înregistrarea de la Colocviul „Cioran", Sibiu-Rășinari, 2011, unde referatul (https://isabelavs2.wordpress.com/mircea-vulcanescu/isabelavs-cioran-vulcanescu-cenzurat/) citit de Isabela Vasiliu-Scraba s-a intitulat: *Emil Cioran despre Mircea Vulcănescu într-un text cenzurat în post-comunism* (https://www.youtube.com/watch?v=vabhvW-nU9U , și partea doua, https://www.youtube.com/watch?v=2BHknoJPFpg). Tot în 1992, fosta Editură Politică a Partidului Comunist a tipărit -cenzurat - și volumul: „*Nae Ionescu –Așa cum l-am cunoscut*", de Mircea Vulcănescu (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Cenzurarea cripto-comunistă a monografiei lui Mircea Vulcănescu despre Nae Ionescu scrisă în 1941-1945 și publicată în 1992, sau, „Contra factum non valet argumentum"*, în rev. „Tribuna", Cluj-Napoca, nr. 489 din 2023; https://isabelavs2.wordpress.com/mircea-vulcanescu/contra-factum-non-valet-argumentum/).